

Prečišćeni tekst Zakona o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama obuhvata sljedeće propise:

1. Zakon o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 080/04 od 29.12.2004),
2. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim potrebama ("Službeni list Crne Gore", br. 045/10 od 04.08.2010),
3. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama ("Službeni list Crne Gore", br. 047/17 od 19.07.2017), u kojima je naznačen njihov dan stupanja na snagu.

ZAKON

O VASPITANJU I OBRAZOVANJU DJECE SA POSEBNIM OBRAZOVNIM POTREBAMA

("Službeni list Republike Crne Gore", br. 080/04 od 29.12.2004, Službeni list Crne Gore", br. 045/10 od 04.08.2010, 047/17 od 19.07.2017)

I OSNOVNE ODREDBE

Sadržina

Član 1

Vaspitanje i obrazovanje djece i mladih sa posebnim obrazovnim potrebama (u daljem tekstu: djeca sa posebnim obrazovnim potrebama) i njihovo usmjeravanje u obrazovne programe obavlja se u skladu sa ovim zakonom.

Djelatnost od javnog interesa

Član 2

Vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama je djelatnost od javnog interesa.

Primjena propisa

Član 3

Vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama, kao dio jedinstvenog vaspitno-obrazovnog sistema, ostvaruje se u skladu sa ovim zakonom i posebnim zakonima kojima se uređuju predškolsko, osnovno, opšte srednje i stručno obrazovanje i vaspitanje.

Djeca sa posebnim obrazovnim potrebama

Član 4

Djeca sa posebnim obrazovnim potrebama, u smislu ovog zakona, su:

- 1) djeca sa smetnjama u razvoju djeca sa tjelesnom, intelektualnom, senzornom smetnjom, djeca sa kombinovanim smetnjama i smetnjom iz spektra autizma;
- 2) djeca sa teškoćama u razvoju djeca sa govorno-jezičkim teškoćama, poremećajima u ponašanju; teškim hroničnim oboljenjima; dugotrajno bolesna djeca i druga djeca koja imaju poteškoće u učenju i druge teškoće uzrokovane emocionalnim, socijalnim, jezičkim i kulturološkim preprekama.

Obaveznost

Član 5

Vaspitanje i obrazovanje, odnosno rehabilitacija i rehabilitacija djece sa posebnim obrazovnim potrebama je obavezno od momenta otkrivanja posebne obrazovne potrebe djeteta.

Vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama obezbjeđuje onaj stepen obrazovanja koji odgovara njihovom fizičkom, intelektualnom, emocionalnom i socijalnom razvoju.

Pravo na izbor programa

Član 6

Roditelj, usvojlac ili staratelj (u daljem tekstu: roditelj) djeteta sa posebnim obrazovnim potrebama ima pravo da učestvuje u izboru programa vaspitanja i obrazovanja, u skladu sa ovim zakonom.

Roditelj, odnosno dijete sa posebnim obrazovnim potrebama ima pravo da, u toku školovanja, promijeni program vaspitanja i obrazovanja, u skladu sa zakonom.

Ciljevi vaspitanja i obrazovanja

Član 7

Ciljevi vaspitanja i obrazovanja djece sa posebnim obrazovnim potrebama su:

- 1) obezbjeđivanje jednakih mogućnosti vaspitanja i obrazovanja za svu djecu;
- 2) obezbjeđivanje odgovarajućih uslova koje omogućavaju optimalan razvoj;
- 3) pravovremeno usmjeravanje i uključivanje u odgovarajući program vaspitanja i obrazovanja;
- 4) individualni pristup;
- 5) očuvanje ravnoteže fizičkog, intelektualnog, emocionalnog i socijalnog razvoja;
- 6) uključivanje roditelja u proces rehabilitacije, rehabilitacije i vaspitanja i obrazovanja;
- 7) kontinuiranost programa vaspitanja i obrazovanja;
- 8) cjelovitost i kompleksnost vaspitanja i obrazovanja;
- 9) organizovanje vaspitanja i obrazovanja što bliže mjestu boravka;
- 10) obezbjeđivanje adekvatne obrazovne tehnologije;
- 11) obezbjeđivanje tehničke pomoći djeci sa posebnim obrazovnim potrebama.

Ustanove za ostvarivanje vaspitanja i obrazovanja

Član 8

Vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama ostvaruje se u predškolskoj ustanovi, u ustanovi osnovnog i opšteg srednjeg i stručnog obrazovanja i vaspitanja (u daljem tekstu: škola) i u resursnom centru.

Prostor, oprema i nastavna sredstva predškolske ustanove, škole i resursnog centra moraju biti prilagođeni djeci sa posebnim obrazovnim potrebama, u skladu sa obrazovnim programom.

Za vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama škola i resursni centar su dužni da obezbijede pristup objektu i adekvatne obrazovne tehnologije, kao vid dodatnih nastavnih sredstava (uvećanu štampu, Brajevo pismo i sl.).

Zabrana diskriminacije

Član 8a

U školi i resursnom centru nije dozvoljeno fizičko, psihičko i socijalno nasilje; zlostavljanje i zanemarivanje djece i učenika; fizičko kažnjavanje i vrijeđanje ličnosti, odnosno seksualna zloupotreba djece i učenika ili zaposlenih i svaki drugi oblik diskriminacije u skladu sa posebnim zakonom.

Finansiranje

Član 9

Vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama finansira se iz budžeta Crne Gore.

Pojmovnik

Član 10

Pojedini izrazi u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- 1) program sa dodatnom stručnom pomoći podrazumijeva uključivanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama u vaspitne grupe u predškolskim ustanovama i odjeljenjima škola uz obezbjeđivanje dodatnih uslova i pomagala i stručne podrške;
- 1a) prilagođeni obrazovni program podrazumijeva uključivanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama u vaspitne grupe u predškolskim ustanovama i u odjeljenjima škola uz prilagođeno izvođenje obrazovnog programa;
- 1b) individualni razvojno-obrazovni program je dokument kojim se postavljaju obrazovni i razvojni ciljevi i definišu metode njihovog ispunjavanja za svako dijete sa posebnim obrazovnim potrebama;
- 2) rehabilitacija je sistem mjera i postupaka za osposobljavanje djece sa smetnjama u razvoju otkrivenih na rođenju ili na najranijem uzrastu, radi boljeg funkcionisanja za svakodnevne životne potrebe;
- 3) rehabilitacija je sistem zaštite, osposobljavanja, obučavanja i reintegracije djece sa posebnim obrazovnim potrebama;
- 4) postupak usmjeravanja je postupak kojim se, na osnovu stručnog mišljenja komisije, donosi program vaspitanja i obrazovanja u koji se dijete usmjerava, određuje obim i način izvođenja dodatne i druge stručne pomoći za školu, odnosno resursni centar u koju će dijete biti uključeno, imajući u vidu očuvane sposobnosti, vrstu i stepen smetnje u razvoju (posebne obrazovne potrebe);
- 5) dodatna stručna pomoć je pomoć koju pružaju stručni saradnici škole ili resursnog centra, spoljni stručni saradnici u primjeni obrazovnog programa sa prilagođenim izvođenjem;
- 6) mobilna služba podrazumijeva angažovanje stručnjaka u cilju podrške nastavnicima, vaspitačima i roditeljima u procesu izrade i implementacije individualnih razvojno-obrazovnih programa i druge stručne pomoći djeci sa posebnim obrazovnim potrebama;
- 7) resursni centar je posebna ustanova koja izvodi vaspitno-obrazovni proces, rehabilitaciju, ranu intervenciju, pruža drugim vaspitno-obrazovnim ustanovama savjetodavnu i stručnu podršku za vaspitanje i obrazovanje djece sa određenom vrstom smetnje u razvoju, izvodi obuku nastavnika koji obavljaju vaspitno-obrazovni rad sa djecom sa posebnim obrazovnim potrebama, upotrebu asistivnih tehnologija, znakovnog jezika, sistema za komunikaciju putem slika, vrši pripremu, prilagođavanje, izradu, štampanje udžbenika (Brajevo pismo) i drugih nastavnih sredstava, daje na korišćenje didaktička i nastavna sredstva, opremu, pomagala, asistivnu tehnologiju;
- 8) integrisano odjeljenje može da se organizuje pri redovnoj školi za djecu koja se zbog težine i vrste smetnji ne mogu u potpunosti uključivati u redovna odjeljenja, za koju se realizuje zajednička nastava pojedinih predmeta sa vršnjacima u redovnim odjeljenjima;
- 9) individualni tranzicioni plan je dio individualnog razvojno-obrazovnog programa čiji su ciljevi, mjere i aktivnosti usmjereni na podršku učeniku u procesu prelaska iz jednog obrazovnog nivoa u drugi, odnosno iz sistema obrazovanja na tržište rada zapošljavanje.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 10a

Svi izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu obuhvataju iste izraze u ženskom rodu.

II ORGANIZACIJA VASPITNO-OBRAZOVNOG RADA

Obrazovni program

Član 11

Vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama ostvaruje se na osnovu:

- 1) obrazovnog programa uz obezbjeđivanje dodatnih uslova i pomagala;
- 2) obrazovnog programa sa prilagođenim izvođenjem i dodatnom stručnom pomoći;
- 3) posebnog obrazovnog programa.

Program uz obezbjeđivanje dodatnih uslova, pomagala i stručne pomoći

Član 12

Vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama u predškolskoj ustanovi i školi ostvaruje se uključivanjem u vaspitne grupe, odnosno odjeljenja sa ostalom djecom, odnosno učenicima, uz obezbjeđivanje dodatnih uslova i pomagala i dodatne stručne pomoći, u skladu sa obrazovnim programom.

Dodatna stručna pomoć iz stava 1 ovog člana izvodi se individualno.

U zavisnosti od smetnji i teškoća u razvoju, sposobnosti i potreba djeteta, individualni program omogućava mijenjanje, prilagođavanje i individualizaciju metodike kojom se sadržaji realizuju.

Program sa prilagođenim izvođenjem i dodatnom stručnom pomoći

Član 13

Vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama ostvaruje se uključivanjem u vaspitne grupe, odnosno odjeljenja sa ostalom djecom, po obrazovnom programu sa prilagođenim izvođenjem i dodatnom stručnom pomoći.

U zavisnosti od smetnji i teškoća u razvoju, sposobnosti i potreba djeteta, program omogućava: skraćivanje ili proširivanje sadržaja predmetnog programa; mijenjanje; prilagođavanje i individualizaciju metodike kojom se sadržaji realizuju.

U srednjem stručnom obrazovanju učenik može sticati obrazovanje po obrazovnom programu sa prilagođenim izvođenjem i dodatnom stručnom pomoći, odnosno dio programa kojim će se osposobiti za određene grupe poslova, koji mogu voditi stručnoj kvalifikaciji ako je programom to definisano.

Obim i način sprovođenja dodatne stručne pomoći određuje se rješenjem o usmjeravanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama, u skladu sa obrazovnim programom.

Posebni obrazovni program

Član 14

Vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama koja se zbog težine smetnji ne mogu obrazovati u školi, a cijeneći njihov najbolji interes, ostvaruje se u integrisanim odjeljenjima i resursnim centrima, zbog neophodne podrške i tijesne povezanosti obrazovanja, rehabilitacije i rehabilitacije.

Resursni centar pruža stručnu pomoć integrisanim odjeljenjima.

Za učenike integrisanog odjeljenja realizuje se zajednička nastava pojedinih predmeta sa vršnjacima u redovnim odjeljenjima, u skladu sa individualnim razvojno-obrazovnim programom i rasporedom časova.

Vaspitni programi

Član 15

Briše se. (Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama, "Sl. list CG", br. 47/17)

Individualni razvojno-obrazovni program

Član 16

Individualnim razvojno-obrazovnim programom određuju se obrazovni i razvojni ciljevi na osnovu odnosa aktuelnog i planiranog funkcionisanja djeteta (saznajnog, emocionalnog, socijalnog i fizičkog), nivoa znanja i vještina.

Individualnim razvojno-obrazovnim programom se propisuju oblici vaspitno-obrazovnog rada za vaspitno-obrazovne oblasti, odnosno nastavne predmete, način izvođenja dodatne stručne pomoći, prohodnost između programa, prilagođavanje u organizaciji, standardi znanja, postignuća i vještina, obim tehničke podrške, raspored časova, način provjera i ocjenjivanje obrazovnih i razvojnih postignuća i napredovanja u skladu sa njihovim individualnim mogućnostima.

Individualni razvojno-obrazovni program omogućava: skraćivanje ili proširivanje sadržaja predmetnog programa; mijenjanje, prilagođavanje i individualizaciju metodike kojom se sadržaji realizuju, dopunjavanje alternativnim oblicima komunikacije, znakovni jezik, Brajevo pismo, sistem za komunikaciju putem slika, upotrebu specijalizovane didaktike, opreme, pomagala, asistivne tehnologije i sl.

Škola, odnosno resursni centar dužna je da, po pravilu, u roku od 30 dana po upisu djeteta, donese individualni razvojno-obrazovni program za dijete sa posebnim obrazovnim potrebama, u saradnji sa roditeljem i o tome obavijesti Zavod za školstvo, Centar za stručno obrazovanje i Ispitni centar.

Za pripremu, primjenu, praćenje i prilagođavanje individualnog razvojno-obrazovnog programa, škola odnosno resursni centar obrazuje stručni tim koji čine: nastavnici, stručni saradnici škole ili resursnog centra, uz učešće roditelja.

Individualni razvojno-obrazovni program može se u toku godine mijenjati, odnosno prilagođavati, u skladu sa napretkom i razvojem djeteta.

Za učenike u trećem ciklusu osnovne škole, kao dio individualnog razvojno-obrazovnog programa, izrađuje se i sprovodi individualni tranzicioni plan čiji su ciljevi, mjere i aktivnosti usmjereni na pravovremenu profesionalnu orijentaciju učenika u procesu prelaska iz jednog obrazovnog nivoa u drugi, odnosno za učenike završnih razreda srednje škole, iz sistema obrazovanja na tržište rada.

Specijalizovane i mobilne službe

Član 17

Radi pomoći u vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama u Zavodu za školstvo se organizuju specijalizovane i mobilne službe koje saraduju sa predškolskim ustanovama, školama, roditeljima i zdravstvenim ustanovama, radi pružanja dodatne i druge stručne pomoći, a u skladu sa rješenjem o usmjeravanju.

Članovi mobilnih službi su stručnjaci iz resursnih centara ili posebnih odjeljenja pri školama.

Za članove mobilnih službi mogu se angažovati i drugi stručni saradnici, u zavisnosti od posebne obrazovne potrebe djeteta.

III POSTUPAK USMJERAVANJA U OBRAZOVNI PROGRAM

Postupak za usmjeravanje

Član 18

Postupak za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama pokreće se zahtjevom.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana može da podnese: roditelj, ustanova primarne zdravstvene zaštite, vaspitno-obrazovna ustanova, centar za socijalni rad ili organ lokalne uprave nadležan za poslove prosvjete, uz obavještanje roditelja.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se nadležnom organu lokalne uprave.

Komisija za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama

Član 19

Usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama vrši organ lokalne uprave nadležan za poslove prosvjete, na predlog komisije za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama (u daljem tekstu: komisija).

Komisiju imenuje organ lokalne uprave nadležan za poslove prosvjete, koju čine: pedijatar i ljekari odgovarajuće specijalnosti, psiholog, pedagog, defektolog odgovarajuće specijalnosti i socijalni radnik.

U radu komisije učestvuju roditelj i učitelj, odnosno vaspitač djeteta koje se usmjerava.

Komisija kao osnov za usmjeravanje, sa naglaskom na proces u kome se stiču i usvajaju vještine i znanja potrebna za svakodnevni život, cijeni djetetov nivo razvoja, potencijal za učenje i usvajanje standarda znanja, lična svojstva, prepreke i otežavajuće faktore sredine.

Uslove za rad komisije obezbjeđuje organ iz stava 1 ovog člana.

Predlog o usmjeravanju

Član 20

Komisija daje predlog o usmjeravanju na osnovu svoje procjene, razgovora sa roditeljima djeteta, kao i na osnovu pedagoške, edukacijsko-rehabilitacijske, psihološke i druge dokumentacije koje dobija od odgovarajućih ustanova.

Komisija je obavezna da, prije donošenja predloga o usmjeravanju, traži mišljenje vaspitno-obrazovne ustanove u koju će dijete sa posebnim obrazovnim potrebama biti usmjereno, kao i drugih nadležnih ustanova radi dobijanja neophodnih podataka o djetetu.

Predlogom o usmjeravanju određuje se program vaspitanja i obrazovanja u koji se dijete usmjerava, obim i način sprovođenja dodatne stručne pomoći, potreba za angažovanjem asistenta u nastavi, kadrovske, prostorne, materijalne i druge uslove koje škola ili resursni centar u koju će dijete biti uključeno mora obezbijediti.

Predlog Komisije sadrži i elemente na osnovu kojih se obezbjeđuju i druga prava djeteta koja se ostvaruju prema posebnim propisima, ako tim propisima nije drukčije određeno.

Rješenje o usmjeravanju

Član 21

Na osnovu predloga Komisije, organ lokalne uprave nadležan za poslove prosvjete donosi rješenje o usmjeravanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama u odgovarajući obrazovni program.

Rješenje o usmjeravanju obavezno sadrži i rok koji ne smije biti duži od godine dana, u kojem je vaspitno-obrazovna ustanova dužna da prati postignuće i napredovanje djeteta radi provjere ispravnosti usmjeravanja, načina rada, dodatnih pomoći i podrške, realizacije ciljeva individualnog razvojno-obrazovnog programa.

Žalba na rješenje

Član 22

Protiv rješenja organa lokalne uprave može se podnijeti žalba Ministarstvu prosvjete (u daljem tekstu: Ministarstvo), u roku od 30 dana od dana prijema rješenja.

Ministarstvo, po prethodno pribavljenom mišljenju Ministarstva zdravlja, imenuje drugostepenu komisiju, koju čine: pedijatar i ljekari odgovarajuće specijalnosti, defektolog, psiholog, pedagog, socijalni radnik i učitelj, odnosno vaspitač.

Ministarstvo obezbjeđuje uslove za rad drugostepene komisije.

Ministarstvo, na osnovu mišljenja drugostepene komisije, donosi rješenje.

Protiv rješenja iz stava 4 ovog člana može se pokrenuti upravni spor.

Shodna primjena zakona

Član 23

Briše se. (Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama, "Sl. list CG", br. 47/17)

Način, uslovi i postupak za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama

Član 24

Način, uslovi i postupak za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama propisuje Ministarstvo, uz saglasnost Ministarstva zdravlja.

Uslovi za upis

Član 25

Dijete sa posebnim obrazovnim potrebama upisuje se u predškolsku ustanovu, odnosno školu ili resursni centar, u skladu sa rješenjem o usmjeravanju.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, dijete sa posebnim obrazovnim potrebama može da se bez upisa uključi u program rane intervencije do donošenja rješenja o usmjeravanju, na osnovu uputa zdravstvene ustanove ili zahtjeva roditelja.

Broj djece u vaspitnoj grupi, odnosno odjeljenju utvrđuje se obrazovnim programom.

Obrazovanje kod kuće

Član 26

Komisija može, na predlog roditelja, da dijete sa posebnim obrazovnim potrebama usmjeri na sticanje predškolskog ili osnovnog vaspitanja i obrazovanja koje se organizuje kod kuće.

Roditelj je dužan da, u pisanoj formi, obavijesti predškolsku ustanovu, školu, odnosno resursni centar u koji je dijete upisano da organizuje obrazovanje kod kuće.

Predškolska ustanova i škola, odnosno resursni centar u koji je dijete upisano dužna je da prati razvoj i napredovanje djeteta sa posebnim obrazovnim potrebama, kada je organizovano obrazovanje kod kuće, radi pružanja pomoći i savjeta djetetu sa posebnim obrazovnim potrebama, roditelju i učitelju, u skladu sa posebnim zakonom.

Predškolska ustanova i škola, odnosno resursni centar vodi evidenciju i dokumentaciju o obrazovanju djeteta sa posebnim obrazovnim potrebama kod kuće i izdaje javne isprave.

Obrazovanja u zdravstvenoj ustanovi

Član 27

Za djecu sa posebnim obrazovnim potrebama, koja se nalaze na dužem liječenju u zdravstvenoj ustanovi i koja nijesu u mogućnosti da redovno pohađaju vaspitno-obrazovni rad u predškolskoj ustanovi, školi, odnosno resursnom centru, obrazovno-vaspitni rad se organizuje u toj ustanovi.

Predškolska ustanova, škola, odnosno resursni centar organizuje vaspitno-obrazovni rad djece sa posebnim obrazovnim potrebama u zdravstvenoj ustanovi, vodi evidenciju i dokumentaciju o obrazovanju te djece i izdaje im javne isprave.

IV NASTAVNICI, STRUČNI SARADNICI I SARADNICI

Nastavno i vaspitno osoblje

Član 28

Vaspitno-obrazovni rad sa djecom sa posebnim obrazovnim potrebama u predškolskoj ustanovi i školi obavljaju: vaspitač, nastavnik, stručni saradnik i saradnik, koji ispunjavaju uslove propisane zakonom kojim se reguliše odgovarajuća oblast obrazovanja, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Lica iz stava 1 ovog člana moraju biti osposobljena za rad sa djecom sa posebnim obrazovnim potrebama.

Vaspitno-obrazovni rad sa djecom sa posebnim obrazovnim potrebama u resursnom centru, odnosno integrisanom odjeljenju obavljaju: defektolog-nastavnik, vaspitač, nastavnik, stručni saradnik i saradnik, koji ispunjavaju uslove propisane zakonom kojim se reguliše odgovarajuća oblast obrazovanja, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Izuzetno od stava 3 ovog člana, predmetnu nastavu u resursnom centru za osnovno vaspitanje i obrazovanje može da izvodi lice koje je završilo višu školu za obrazovanje nastavnika ili odgovarajući VII nivo okvira kvalifikacija, podnivo jedan (240, odnosno 300 CSPK-a).

Stručni saradnici

Član 29

Stručni saradnik u resursnom centru je lice koje je završilo odgovarajući fakultet (defektolog, psiholog, pedagog, socijalni radnik, ljekar specijalista i dr.).

Saradnik

Član 30

Saradnik (medicinska sestra i fizioterapeut) u resursnom centru može biti lice koje je završilo najmanje odgovarajuću srednju školu i ima potrebno iskustvo, u skladu sa aktom o sistematizaciji.

Asistent u nastavi

Član 30a

Djetetu sa posebnim obrazovnim potrebama organizuje se asistencija u nastavi u pogledu obezbjeđivanja pristupa obrazovanju i obrazovnom postignuću.

Asistenciju u nastavi obavlja asistent u nastavi koji pruža tehničku pomoć tokom pohađanja nastave za djecu: sa teškim tjelesnim smetnjama, umjerenim intelektualnim smetnjama, bez ostatka vida, potpunim gubitkom sluha i iz spektra autizma, u skladu sa rješenjem o usmjeravanju.

Škola zaključuje ugovor o radu sa asistentom u nastavi na određeno vrijeme, a najduže do kraja nastavne godine.

U skladu sa individualnim razvojno-obrazovnim programom (procjenom obrazovnih, razvojnih potreba i ciljeva za dijete) i rasporedom časova, određuje se obim podrške koju asistent u nastavi pruža pod nadzorom nastavnika, stručne službe i direktora škole.

Jedan asistent u nastavi može biti angažovan za više djece, odnosno učenika. Angažovanje asistenta u nastavi za više djece, odnosno učenika obavlja se u skladu sa individualnim razvojno-obrazovnim programom i rasporedom časova.

Za asistenta u nastavi može biti angažovano lice koje ima najmanje IV nivo okvira kvalifikacija, podnivo jedan (240 CSPK-a) i koje je pohađalo obuku stručnog usavršavanja za rad sa djecom sa posebnim obrazovnim potrebama.

Puno radno vrijeme asistenta u nastavi iznosi 40 časova u radnoj nedjelji.

V PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Obrazovni programi

Član 31

Posebni obrazovni program, u skladu sa ovim zakonom, donijeće nadležni organ najkasnije do kraja školske 2004/2005. godine.

Primjena posebnog obrazovnog programa iz stava 1 ovog člana počinje školske 2005/2006. godine u ustanovama koje ispunjavaju kadrovske, prostorne i druge uslove propisane ovim zakonom.

Ispunjenost uslova iz stava 2 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Do ispunjenja uslova, u skladu sa ovim zakonom, u ostalim specijalnim školama realizovaće se postojeći nastavni planovi i programi za specijalne škole, doneseni u skladu sa Zakonom o specijalnom vaspitanju i obrazovanju ("Službeni list RCG", broj 56/92).

Rok za imenovanje komisija

Član 32

Komisije za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama i drugostepena komisija obrazovaće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do obrazovanja komisija iz stava 1 ovog člana usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama obavljaće Republička komisija za pregled djece ometene u razvoju, obrazovana u skladu sa Zakonom o specijalnom vaspitanju i obrazovanju ("Službeni list RCG", broj 56/92).

Okončanje započetog postupka o usmjeravanju

Član 33

Postupak za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama, započet prije stupanja na snagu ovog zakona, okončaće se po propisima po kojima je postupak započet.

Zatečeni nastavnici

Član 34

Nastavnici razredne, odnosno predmetne nastave koji su na dan stupanja na snagu ovog zakona zatečeni u specijalnoj školi u radnom odnosu na neodređeno vrijeme, a nemaju odgovarajuću školsku spremu propisanu zakonom mogu da nastave da izvode nastavu u posebnoj ustanovi, u skladu sa ovim zakonom.

Podzakonski akti

Član 35

Propisi predviđeni ovim zakonom donijeće se najkasnije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Opšti akti

Član 36

Predškolske ustanove, škole i posebne ustanove su dužne da usklade rad, organizaciju i opšte akte sa ovim zakonom, u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Usklađivanje rada zavoda

Član 36a

Dosadašnji zavodi za vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim potrebama nastavljaju sa radom kao resursni centri i dužni su da usklade opšte akte sa ovim zakonom u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Propisi koji prestaju da važe

Član 37

Zakon o specijalnom vaspitanju i obrazovanju ("Službeni list RCG", broj 56/92) prestaje da važi na kraju školske godine u kojoj djeca sa posebnim obrazovnim potrebama završavaju predškolsko, osnovno, odnosno srednje obrazovanje i vaspitanje po dosadašnjem nastavnom planu i programu.

Stupanje na snagu zakona

Član 38

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".